

Toekomstmuziek 2016-2020

van de samenwerkende muziekorganisaties
in de gemeenten Raalte en Olst-Wijhe

Inhoudsopgave

I	Wie zijn we en waar staan we voor	4
II	Wat willen we bereiken	8
III	Organisatie	11
IV	Zichtbaar, hoorbaar, vindbaar zijn	12
V	Geld	13

Muziek Netwerk Salland

zelf muziek maken, samen muziek maken

I Wie zijn we en waar staan we voor

Muziek Netwerk Salland is het regionale samenwerkingsverband van lokale muziekorganisaties in de Overijsselse regio Salland. Onze passie is musiceren – zélf muziek maken en sámen muziek maken. Die passie willen wij delen met zoveel mogelijk mensen en overbrengen op de nieuwe generaties.

Muziek Netwerk Salland is ontstaan als eigentijds antwoord op ontwikkelingen waarmee de traditionele amateur-muziekorganisaties worden geconfronteerd. De tijden waarin muziekscholen en de wereld van de harmonie-orkesten, drumbands, fanfarecorpsen onbekommerd bezig waren met de muzikale ontplooiing van jong en oud zijn voorbij. Onze maatschappelijke omgeving is veranderd.

Een verander(en)de samenleving

Vrijtijdsbesteding:

een enorm en concurrerend aanbod aan andersoortige vrijetijdsbesteding is beschikbaar, zowel thuis als buitenshuis: tv, film, de wereld van internet en sociale media, sportieve activiteiten, attractieparken, evenementen in soorten en maten, laagdrempelige musea. Mogelijkheden in overvloed.

Passieve en eenzijdige muziekconsumptie:

het leven is doordrenkt van muziek. In huis, in winkels, in liften, in wc's, onderweg, bij attracties en evenementen, overal is muziek. Zelfs in het winkelgebied in Raalte komt búiten muziek uit de muur. Tegelijkertijd wordt er veel minder áctief gemusiceerd. Verder is de passieve muziekconsumptie eenzijdig, namelijk popmuziek. Andere westerse muziekstijlen en muziek uit andere culturen komen er veel minder aan te pas.

Anders samenleven:

de meeste amateurorkesten en -corpsen zijn ontsproten aan en vormden een vanzelfsprekend onderdeel van de verzuilde samenleving. Deze overzichtelijk en 'verticaal' georganiseerde maatschappij bestaat niet meer. In plaats daarvan groeit een 'horizontale' samenleving van lossere, vloeiender verbanden waarbij mensen niet langer in één hokje willen thuishoren (wat overigens in beperkte mate geldt voor de islamitische gezindten, ongeacht de generatie). Voor velen is het leven aanzienlijk individueler, informeler, grenzelozer en virtueeler dan vroeger. In de kunstensector uit deze verandering zich in vervagende grenzen tussen kunstdisciplines en tussen beroeps- en amateurmusici, en in projectmatig, thematisch samenwerken. Al met al verliezen traditionele maatschappelijke structuren hun aantrekkingskracht en zijn de oude vertrouwde muziekorganisaties niet langer de voor de hand liggende plek voor muzikale activiteit.

De overheid:

zij heeft flink afstand genomen van haar na-oorlogse rol als centrale bevorderaar van cultuur, waaronder de subsidiëring van muziekscholen. De brede geldstromen voor kunstproductie om de kunst zelf, en voor cultuurspreiding of cultuurparticipatie uit oogpunt van democratische idealen, zijn versmald of drooggelegd. Rijk, provincie, gemeente gaan nu uit van de zelfredzame krachten in 'het veld', te weten de culturele instellingen zelf, fondsen, gedreven particulieren. Met de overheid als gelijkwaardige partner in het spel en niet langer als spelleider. Deze veranderde opvatting over de relatie tussen staat en samenleving is versterkt sinds het economisch tij aan het begin van deze eeuw is gekeerd en er bezuinigd wordt. Het wegvallen van het vast gesubsidieerde buitenschoolse muziekonderwijs heeft geleid tot een toename in (duurdere) individuele muziekpraktijken.

Het onderwijs:

de terugtrekking van de overheid als cultuurhoeder manifesteert zich ook in het basisonderwijs. Door keuzevrijheid en een lumpsum weet menige basisschool zich geen raad met de verplichte muziekles. Vakdocenten zijn wegbezuinigd en

leerkrachten voelen zich incompetent. Op de pabo heeft muziek geen prioriteit door bezuiniging, kwaliteitsverlaging en de voorrang van meetbare maatschappelijke doelen, zoals rekenen en taal. Daar staat tegenover dat 85% van de ouders hecht aan muziekles op de basisschool.

Ook het voortgezet onderwijs staat onder druk van 'het toetsen'.

De effecten van deze ontwikkelingen op de amateurmuziek zijn bekend:

- vergrijzing en opheffing van de traditionele muziekorganisaties
- leegloop en opheffing van gesubsidieerde muziekscholen
- jonge generaties die geen ervaring opdoen met zelf en samen muziek maken.

Het belang van muziek maken

De sector van de amateurmuziek is daarom op zoek naar manieren om met zijn tijd mee te gaan. Dat geldt ook voor ons regionale netwerk. Het belang en het plezier van musiceren ligt ons te na aan het hart om de ontwikkelingen op hun beloop te laten.

Wij staan niet alleen in onze visie op musiceren. Al meerdere jaren rinkelen in verschillende hoeken de alarmbellen over het inzakken van actieve muziekbeoefening. Dat komt doordat wetenschappelijke onderzoeken steeds weer aantonen dat musiceren zonder meer goed is voor de mensheid in het algemeen en het welbevinden van individuen. Muziek maken draagt significant bij aan de ontwikkeling van het kind. Door de ontwikkeling van het auditieve systeem raakt muzikale training bij kinderen aan primaire functies als luisteren, taalverwerving, leesvaardigheid, concentratie en emotionele intelligentie. Daarnaast is de motorische activiteit belangrijk. Ook het belang van muziek voor volwassenen en in het bijzonder voor ouderen wordt door de breinwetenschap steeds duidelijker vastgesteld. Kortom, actief en

samen muziek (blijven) maken is noodzakelijk voor een slimme en sociaal ingestelde samenleving. Dat geldt al helemaal in een wereld waarin velen via de sociale media met anderen omgaan, maar fysiek op afstand en fysiek passief. Zélf doen en sámen doen legt aanzienlijk meer gewicht in de schaal van het persoonlijk welbevinden en de ontwikkeling tot volwassen deelnemer aan de samenleving dan alleen naar muziek luisteren.

Het belang van musiceren in het algemeen slaat natuurlijk ook neer in onze regio. Muziekorganisaties zijn van belang voor de vitaliteit van kleinere samenlevingsverbanden, zowel voor de kleine gemeenten en kernen in het buitengebied als voor stadswijken en buurten. De maatschappelijke relevantie van een drumband of een muziekschool mag dan niet langer vanzelfsprekend zijn, ze blijven zeer waardevol. Mensen willen niet alleen deelnemen aan de virtuele global community, zij willen ook deel uitmaken van een concrete, fysieke regionale of lokale gemeenschap waarmee zij zich verbonden kunnen voelen, waarin zij geworteld zijn. In deze context ontmoeten verschillende generaties elkaar buiten het eigen gezinsverband en komen mensen met verschillende achtergrond en opvattingen met elkaar in contact. Voor de kwaliteit van en het plezier in dit sociale weefsel is samen muziek maken en optreden van groot belang.

Afsluitend en vrij naar John Stuart Mill zeggen wij: een samenleving die de muzikale ontplooiing van haar burgers beknot zal ontdekken dat met beperkte mensen geen goede toekomst valt te bouwen (#).

Muziek Netwerk Salland kort en bondig

Muziek Netwerk Salland wil dat tussen IJssel en Sallandse Heuvelrug de amateurmuziek in al zijn variatie voluit klinkt. Tegen de stroom in willen wij het musiceren op een scala aan instrumenten in ere houden. Met de stroom mee willen wij de mogelijkheden daartoe aangrijpen. Dat doen wij enerzijds met ons zelf te beginnen: wij zetten actief in op de ‘verhedendaagsing’ van onze identiteit en activiteiten. Anderzijds trommelen wij de jeugd op door ten dienste van het onderwijs binnen en buiten het curriculum muziekactiviteiten te realiseren.

II Wat willen we bereiken

🎵 Hedendaags musiceren bij de Sallandse muziekorganisaties

Ons netwerk zet zich in voor nieuw muzikaal elan in de regio, zowel inhoudelijk als wat het aantal actieve muziekbeoefenaars betreft.

De Sallandse verenigingen zijn ervan doordrongen dat zij met hun tijd moeten meegaan. Op straat paraderen, op een bepaalde soort muziek, in het keurslijf van het traditionele uniform, de concoursdwang – het spreekt velen die eigenlijk wel willen musiceren niet meer aan. Wat de gesubsidieerde muziekscholen betreft, de muziekschool in Raalte is wegbezuinigd, die in Olst-Wijhe wordt geleid door vrijwilligers. Verder zijn er in Salland diverse particuliere muziekpraktijken.

Ons netwerk biedt een platform om elkaar wederzijdse te inspireren en te steunen, om kennis en kunde te delen, en om te komen tot gezamenlijke projecten. Concreet werken de lokale muziekverenigingen aan een databank, andere orkestvorming en uitwisseling muzikanten, vernieuwing van repertoire, tenues en naamgeving. Op zoek naar publiek zijn wij op zoek naar allianties collega-cultuurorganisaties, de recreatiesector, kerken, zorginstellingen. Voor de toekomst denken we ook aan prettige verrassingen zoals muzikale ontmoetingen met bands, optredens in bedrijven, bv. pauzeconcertjes.

De muziekverenigingen willen ook werk maken van naschoolse vormen van muziekbeoefening. Daaronder is een vervolgorkest op het binnenschoolse Leerorkest. Vervolgorkesten bestendigen het enthousiasme dat de kinderen op school hebben ontwikkeld en zij vergemakkelijken de doorstroming naar een muziekvereniging die jong bloed zoekt.

Ons netwerk streeft verder naar een jaarlijkse toegankelijk activiteit voor kinderen, waarbij de organiserende verenigingen, muziekscholen en lespraktijken de kinderen zelf aan de slag laten gaan met muziek.

Aangesloten bij Muziek Netwerk Salland (stand najaar 2015)

<i>Boerhaar</i>	<i>Showcorps Amicitia</i>
<i>Heeten</i>	<i>Muziekvereniging St. Caecilia</i>
<i>Heino</i>	<i>Muziekvereniging Ons Genoegen</i>
<i>Lierderholthuis</i>	<i>Muziekvereniging Salland</i>
<i>Luttenberg</i>	<i>Muziekvereniging De Bergklanken</i>
<i>Olst</i>	<i>Olster Harmonie</i>
<i>Raalte</i>	<i>Drumfanfare en Orkest St. Caecilia</i>
<i>Wesepe</i>	<i>Muziekvereniging Harmonie</i>

Een aantal lespraktijken oriënteert zich op aansluiting.

🎵 Op school weer / meer / beter muziek maken

Evenals elders in het land staat in Salland het binnenschoolse muziekonderwijs (sterk) onder druk. De meeste scholen vinden de verschraving ongewenst. Wij willen bereiken dat de basisschoolleerlingen uit alle groepen stapsgewijs leren dat muziek een vriend is die je nooit in de steek laat als je er actief voor inzet.

Wij bieden scholen en buitenschoolse opvang een muzikale kant-en-klaar-maaltijd en verzorgen die zelf van begin tot eind. De coördinatie en muzikale realisatie ligt in handen van een klein team van gekwalificeerde mensen. Voor de scholen zijn de muziekactiviteiten daarmee prettig voorspelbaar. En onze activiteiten bieden een school flinke voordelen: het pakt goed uit voor het schoolimago, is behulpzaam bij het contact met de ouders, bevordert de algehele leerlingenprestaties en de sfeer op school.

Muziek Netwerk Salland maakt zoveel mogelijk gebruik van wat elders is ontwikkeld. Het pakket voor de bovenbouw bestaat uit oriëntatielessen Ontdek Muziek en aansluitend het feest van het zogeheten Leerorkest. Daarnaast ontwikkelen wij samen met het onderwijs en een pabo de leerlijn Ontdek Muziek, waardoor muziekonderwijs 'een fluitje van een cent' wordt. Het gaat om een eenvoudig inpasbaar systeem van muziekles in alle groepen in alle basisscholen. En inclusief workshops voor de bijscholing van de leerkrachten. Ook bieden wij de basisscholen advies-op-maat voor kwaliteitsverbetering van hun muziekonderwijs.

Totaal aantal basisscholen (stand najaar 2015)

<i>Olst-Wijhe</i>	<i>13</i>
<i>Raalte</i>	<i>19 waarvan 2 speciaal onderwijs</i>

Deelnemende scholen (stand najaar 2015)

<i>Oriëntatielessen</i>	<i>17 scholen, in totaal 28 groepen</i>
<i>Leerorkest</i>	<i>12 scholen</i>
<i>Speciaal aanbod</i>	<i>1 school speciaal onderwijs</i>
<i>Leerlijn</i>	<i>1 school met ontwikkelproject</i>

Onlangs is voor het basisonderwijs de nieuwe landelijke Impuls Muziekonderwijs 2016-2020 van kracht geworden. Om in aanmerking te komen voor subsidie moeten de basisscholen nieuwe activiteiten ontwikkelen en samenwerken met een muziekdeskundige culturele partner. Wij doen alle scholen een voorstel met keuzemogelijkheden voor muziekactiviteiten en voor schoolbrede, teambrede en individuele bijscholing.

Muziek Netwerk Salland legt zijn prioriteit bij het basisonderwijs. Daarnaast staan wij open voor projecten met het voortgezet onderwijs.

Verbreding van het netwerk

In het Muziek Netwerk Salland voeren op het ogenblik de muziekverenigingen in Olst-Wijhe en Raalte, samen met de stichting, de boventoon. We hopen in de toekomst tot verbreding te komen door toetreding van niet alleen verenigingen, maar ook particuliere lespraktijken en al dan niet gesubsidieerde muziekscholen in de regio midden Overijssel.

Werklijst 2016 - 2020

Basisonderwijs

- * *uitbreiding aantal scholen met oriëntatielessen Ontdek Muziek tot 75% van het totale aantal basisscholen*
- * *uitbreiding aantal scholen met een Leerorkest tot tenminste de helft van van het totaal*
- * *proef met uitleen van instrumenten aan Leerorkest-leerlingen in schooljaar 2016/2017 en afhankelijk van het resultaat breder uitzetten*
- * *realisatie en evaluatie van de in ontwikkeling zijnde Leerlijn Muziek en inpassing ervan op tenminste 40 % van de scholen*
- * *activering scholen tot deelname aan de landelijke Impuls Muziekonderwijs, waarbij tenminste eenderde van de scholen gebruikt maakt van het door ons ontwikkelde keuzepakket.*

Muziekverenigingen, -scholen en lespraktijken

- * *opzetten buitenschools vervolgorkest in zo mogelijk alle dorpen met een binnenschools Leerorkest; dit na evaluatie van het project Vervolgorkest in Heino*
- * *eenmaal per jaar een algemene publieksactiviteit Zelf Muziek Maken, te beginnen in 2016 met de MuziekMaakMiddag in Hoftheater Raalte*
- * *komen tot vormen van samenwerking met de basisscholen die deelnemen aan de landelijke Impuls Muziekonderwijs*

Netwerkverbreding

- * *oriëntatie op en aansluiting van meer muziekorganisaties in Salland en aangrenzende gebieden in midden Overijssel*

III Organisatie

Zoals de naam impliceert is Muziek Netwerk Salland een verband van diverse organisaties. De gezamenlijke kern is de gelijknamige Stichting, met haar zusterstichting het Instrumentenfonds. De participanten, dus de diverse lokale muziekorganisaties, zijn vertegenwoordigd in het stichtingsbestuur. Er is een regulier Netwerkoeverleg van alle participanten en het stichtingsbestuur.

De stichting is verantwoordelijk voor de uitvoering van de activiteiten en plannen, waarbij het zwaartepunt ligt bij het onderwijs. Deze stichting is een kleine organisatie. Haar bestuur, waarin naast onze lokale organisaties ook het onderwijsveld en de cultuursector zijn vertegenwoordigd, is een werkend vrijwilligersbestuur. Het draagt zorg voor beleidsvorming, primaire contact met de scholen, communicatie, administratie en financiën, bijgestaan door vrijwilligers van buiten het bestuur. Voor de noodzakelijke praktijkdeskundigheden heeft de stichting enthousiaste en gekwalificeerde zzp-ers aan zich gebonden, die zorg dragen voor de muziekactiviteiten en coördinatie.

Daarnaast beschikt de stichting over een grote groep betrokken en onmisbare vrijwilligers van de plaatselijke muziekverenigingen. Zij zijn verantwoordelijk voor het vervoer van de instrumenten naar en van de scholen, onderhoud van het instrumentarium en ondersteuning van de muziekdocenten, onder meer door meespelen in het Leerorkest.

IV Zichtbaar, hoorbaar, vindbaar zijn

Voor onze positionering in Salland weegt de extern gerichte informatie (eenzijdig) en communicatie (wederzijds) even zwaar als inhoudelijke expertise en enthousiasme.

Onze externe informatieve en communicatieve inspanningen richten zich op:

- * de betrokkenen bij de schoolgebonden projecten

Voor de school, de leerkrachten, ouderraden is onze kernboodschap: muziek maken is goed voor uw leerlingen, goed voor uw school, goed voor uw kind. Wij helpen u graag en deskundig en tegen een gunstig tarief.

Voor de kinderen, familie en vriendjes: muziek maken is plezier en echt waar, iedereen kan het.

- * het algemeen publiek

Het plezier van musiceren uitdragen. Laten zien dat de verenigingen moderniseren, laten zien wat de muziekpraktijken aan noten op hun zang hebben, laten zien wat er in (brede-)schoolverband gebeurt.

- * geldgevers

Aan de gemeenten, de provincie, fondsen, sponsors seinen wij uit dat Muziek Netwerk Salland voortvloeit uit een acute maatschappelijke probleem. Wij overtuigen hen – als dat nog nodig is - van het belang van musiceren en profileren ons als een professionele organisatie die met relatief eenvoudige inzet hén helpt bij de realisatie van hun beleidsdoelen.

- * (potentiële) partners

Kernboodschap: wij kunnen iets aan elkaar hebben. Tot onze mogelijkheden behoren samenwerkingsprojecten met andere culturele disciplines; afleiden en opfleuren van patiënten en cliënten in zorginstellingen; optredens bij sportevenementen; muzikale variatie tijdens festivals.

De vormen van informatie en communicatie worden per doelgroep en per onderwerp bepaald. Wij gebruiken: persoonlijk contact, gedrukte media, omroepmedia, audio/video en online media.

In de komende tijd werken wij aan een uniforme opmaak van website, nieuwsbrief, folders en andere media. Verder willen wij de website geschikter maken voor interne en externe communicatie.

V Geld

De uitvoeringsstichting van Muziek Netwerk Salland heeft op het ogenblik een exploitatie van ruim € 100.000,-. Het overgrote deel van de lasten betreft de binnenschoolse activiteiten: de inzet van personeel voor muziek en coördinatie (ontwikkeling, acquisitie, organisatie, uitvoering, begeleiding, evaluatie). Deze professionals krijgen een bescheiden marktconforme uurvergoeding met reiskostenvergoeding. Verder worden er onkosten gemaakt voor lesmaterialen e.d. Ook voor het vervoer en onderhoud van de instrumenten door vrijwilligers van de muziekverenigingen is geld nodig.

Zo'n 11% van de lasten van dit moment hebben betrekking op buitenschoolse activiteiten, te weten ontwikkeling, organisatie, materialen, uitvoering, evaluatie.

Algemene overheadkosten kent de stichting vrijwel niet. Er is geen kantoor. De projectleider en muziekdocenten, allen zzp-ers, werken van huis uit. Dat geldt ook voor het bestuur en de andere vrijwilligers. Voor de vergaderlokatie, opslag van de vele muziekinstrumenten en stalling van de vervoerskarren wordt betaald. Ook de website en algemene pr zijn niet gratis. Samen met kosten van representatie en interne binding komt de overhead uit op ongeveer 2% van het totaal.

Bijna alle baten van de stichting bestaan uit bijdragen van de scholen en subsidies van overheden en fondsen. De deelnemende muziekverenigingen dragen incidenteel bij uit de eigen krappe kas. De Sallandse leverancier van muziekinstrumenten is sponsor. Hoewel in ons segment van de cultuursector de mogelijkheden van bedrijfs sponsoring, mecenaat en massawerving beperkt zijn, staat uitbreiding van deze bron van inkomsten wel op de agenda.

Als onze ambities worden gerealiseerd, zal de exploitatie meer dan verdubbelen.

(#) John Stuart Mill: On liberty (1869): A state which dwarfs its men, in order that they may be more docile instruments [...] even for beneficial purposes – will find that with small men no great things can really be accomplished.

Muziek en brein

www.mieras.nl Mark Mieras
prof. dr. Erik Scherder VU, RUG, colleges Het Brein in De Wereld Draait Door 2015
www.muziekmaaktslim.nl
www.boekman.nl Boekmanstichting Katern 104 sept. 2015:
Kunst als recept

Onderwijs

www.tule.slo.nl Kerndoel 54

Beleid en financiering

www.scp.nl Hoofdzaken Sociaal en Cultureel Rapport 2014
www.lkca.nl Cultuur in de kanteling, januari 2015
www.boekman.nl Kaalslag of Cultuuromslag, verslag symposium mei 2015
www.rijksoverheid.nl Beleidsvisie 2013, Impuls muziekonderwijs 2015
www.cultuurparticipatie.nl
www.jeugdcultuurfonds
www.kinderenmakenmuziek.nl

Regionale ondersteuning

www.hofinsalland.nl
www.cultuurmakelaar.nl met dank aan Eléon de Haas
www.rijnbrinkgroep.nl

Colofon

december 2015
www.muzieknetwerksalland.nl
Opmaak Rikke de Jonge Mulock Houwer

